

Iz obrazloženja:

Primjena tarifiške odredbe, na koju se poziva tu-
žitelj, moguća je samo ako se ostvare određene pretpostavke
činjenične prirode. U vezi s time prvostepeni je sud bio du-
žan utvrditi, da li se u ovom slučaju može govoriti o neured-
no složenom teretu, vodeći računa kako o prirodi tereta (ko-
mađna roba) i o propisima slaganja tereta u vezi sa sigurnošću
plovidbe, tako i o pomorsko-slagačkim običajima, t. j. o na-
činu, kako se u praksi takav teret uobičajeno slaže; odatle
će sud povući zaključak, da li je sporni teret bio složen o-
nako, kako je za ovu vrstu tereta uobičajeno, ili je bio slo-
žen protivno običaju, da li se dakle radi o teretu, koji se
nalazi u normalnom stanju, ili se radi o teretu u nenormalnom
stanju, na koji se ne mogu primijeniti tarife predviđene za
manipulaciju normalnih tereta.

Z. R.

VIŠI PRIVREDNI SUD NR HRVATSKE

Drugostepena presuda, 7. VII. 1959.

Vijeće: Dr. Gabro Badovinac, dr. DMITAR MACHIEDO, dr. Emilije
Pallua

Kod klauzule "franco utovareno u vagon hladnjača", prodavalac
robe dužan je da izvrši otpremu robe kupcu i snosi troškove u
vezi sa robom do izvršenog utovara, i on je dužan da kupcu
pribavi potrebne prijevozne isprave - Prodavalac je dužan izv-
vršiti stvarnu otpremu robe kupcu i snositi rizik za robu sve
do njene predaje vozaču - Utovar se smatra izvršenim tek u
trenutku, kad je prodavalac predao pošiljku željeznici, t.j.
kad je sa željeznicom sklopio ugovor o prijevozu i kad je u
mogućnosti da preda uredne prijevozne isprave - Sama predaja

utovarenog vagona špediteru s nalogom, da ga otpremi kupcu, nije dovoljna, da rizik prijedje na kupca, jer je špediter samo pomoćnik prodavaoca, pa eventualni rizik, da li će on valjano robu otpremiti ili ne, snosi prodavalac, a ne kupac.

Tužitelj je prodao tuženom određenu količinu govedjeg i drugog mesa po klauzuli "franco utovareno vagon hladnjača". Kvalitativno i kvantitativno preuzimanje ugovoreno je kod prodavaoca predstavniku kupca. Predstavnik kupca prilikom isporuke i utovara mesa izvršio je kvalitativno i kvantitativno preuzimanje, pa je prodavač nakon utovara predao vagon na otpremu špediteru, koji je vagon otpremio kao sporovoznu pošiljku. Po prispjeću robe na određište, roba je bila djelomično pokvarena.

Medju strankama je sporno, tko je odgovoran i dužan naknaditi štetu uslijed kvara mesa za vrijeme transporta.

Prvostepeni sud je uvažio tužbeni zahtjev djelomično, a ostatak tužiteljeva zahtjeva odbio, jer je stekao uvjerenje, da šteta, koju je tuženi pretrpio uslijed kvara mesa, iznosi manje nego što traži tužitelj, te da je šteta nastala obostranim propustima tužitelja i tuženoga.

Presudu je žalbom pobijao tužitelj i tuženi.

Viši privredni sud odbio je žalbu tužitelja, a žalbu tuženog djelomično uvažio, te je obvezao tuženog, da plati tužitelju samo jedan manji dio tužbenog zahtjeva.

Iz obrazloženja:

Iz nesporno utvrđenih činjenica proizlazi, da su stranke ugovorile dobavu mesa "franco utovareno u vagon hladnjača" time, da će se kvantitativno i kvalitativno

preuzimanje robe izvršiti prilikom utovara. Po toj ugovornoj klauzuli tužitelj kao prodavalac robe dužan je izvršiti otpremu robe kupcu i snositi sve troškove u vezi s robom do izvršenog utovara robe u vagon, a dužan je i da tuženom kao kupcu pribavi potrebne prijevozne isprave (pca uzanca za promet robom br. 101.). To znači, da je tužitelj kao prodavalac dužan izvršiti stvarnu otpremu robe kupcu i snositi rizik za robu sve do njene predaje vozaru, u ovom slučaju željeznici. Tvrdnja tužitelja, da je on svoju ugovornu obvezu izvršio faktičnim utovarom robe u vagon i predajom vagona na otpremu špediteru, te da od tog trenutka, t. j. od utovara robe u vagon, rizik ne snosi on, već kupac, nije osnovana. Naime, rizik za robu u smislu O. U. za promet robom br. 101, snosi tužitelj kao prodavalac sve do izvršenog utovara, ali se utovar smatra izvršenim tek u trenutku, kad je prodavalac predao pošiljku željeznici, t. j. kad je sa željeznicom sklopio ugovor o prijevozu i kad je u mogućnosti da kupcu preda uredne prijevozne isprave, što je po odredbama OU 101 stav 3 uostalom dužan da učini. Na takvo zaključivanje upućuje stav 3 OU br. 101, kojim se određuje, da je prodavalac dužan o svom trošku nabaviti potrebne prijevozne isprave, a to prodavalac može učiniti tek onda, kad robu preda vozaru, t. j. željeznici, i kad mu ona izruči tovarni list. Sama predaja utovarenog vagona špediteru s nalogom, da ga otpremi kupcu, nije dovoljna, da rizik prijedje na kupca. U takvom slučaju, t. j. kad se pošiljka predaje špediteru na otpremu nakon utovara, špediter je samo pomoćnik prodavaoca, pa eventualni rizik, da li će on valjano robu otpremiti ili ne, snosi prodavalac, a ne kupac.

Kako je u toku postupka vještačenjem utvrđeno, da je uzrok kvaru robe dijelom nepravilan utovar, a dijelom loša i nepodesna otprema robe, to je za takav utovar i otpremu, kao i za štetu, koja je uslijed toga nastala,

odgovoran tužitelj, t. j. prodavalac kao stranka, koja je bila dužna da robu otpremi. Prigovor tužitelju, da je predstavnik tuženog tražio, da se utovari veća količina mesa, nego je bilo ugovoreno, i veća od one, koja se normalno tovari u odnosu na vagon, ne može se uvažiti. Naime, predstavnik tuženog prema ugovoru bio je ovlašten samo na kvalitativno i kvantitativno preuzimanje, pa njegov zahtjev, da tužitelj u vagon hladnjaču utovari veću količinu mesa, nego to dozvoljava sigurnost otpreme robe, nije imao osnova, niti ga je tužitelj trebao uvažiti, jer takvo ovlaštenje odnosi predstavnik nije imao. Prema tome, kad je predstavnik tuženoga odabrao veće količine mesa, nego su bile ugovorene, tužitelj kao stranka, koja je bila dužna da robu otpremi, i kao stručno poduzeće, morao je znati, da takav utovar nije dobar, pa je morao da se takvom utovaru usprotivi, u najmanju ruku da na štetne posljedice upozori predstavnika tuženog, a to on nije učinio.

Prigovor tužitelja, da je predstavnik tuženog morao špediteru postaviti izričit zahtjev, da se roba šalje brzovozno, nije osnovan. Tužitelj je kao prodavalac i stranka, koja je imala robu otpremiti, odgovoran za štetu, koja je nastala uslijed nepodesnog prijevoza robe, jer je valjana i pravilna otprema robe dužnost prodavaoca. U ovom slučaju radilo se o pošiljci svježeg mesa u običnom vagonu hladnjači. Otprema takve pošiljke na udaljenosti Beograd - Split "sporovozno" - bez obzira na godišnje doba - ne može se smatrati valjanom, uobičajenom i urednom, jer je tužitelju kao stručnom poduzeću, pa i njegovu špediteru bilo ili moralo biti poznato, da je svježe meso lako pokvarljiva roba, koja se s obzirom na njenu prirodu mora otpremiti brzovozno.

Prema tome nalog, da se roba otpremi brzovozno, nije bio dužan dati tuženi ili njegov predstavnik, već je to bio dužan učiniti tužitelj, ili, ako on svom špediteru u tom pogledu nije dao nikakva naloga, tada je takvu otpremu imao izvršiti njegov špediter. Šta više, čak da je predstavnik tuženog izričito tražio sporovoznu otpremu robe, tužitelj bi, odnosno njegov špediter, bio dužan da ga upozori, da takav način otpreme robe nije podesan. Pošto je dakle tužitelj robu nepropisno tovario, a njegov špediter robu otpremio, a to su uzroci, zbog kojih je šteta nastala, to je tužitelj kao stranaka, koja je robu otpremala, odgovoran za tako nastalu štetu (OU br. 242).

G. B.

Bilješka.- Donosimo gornju presudu iako se ne odnosi na pomorsku kupoprodaju, nego na distancionu kupoprodaju koprenog prijevoza, jer sadrži načelna stanovište, koja se mogu primijeniti na svaku vrstu distancione kupnje.